

**ЗАКОН**  
**О ПОТВРЂИВАЊУ СПОРАЗУМА ИЗМЕЂУ ВЛАДЕ**  
**РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ**  
**ТУРСКЕ О УЗАЈАМНОМ ПОДСТИЦАЊУ И**  
**ЗАШТИТИ УЛАГАЊА**

**Члан 1.**

Потврђује се Споразум између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске о узајамном подстицању и заштити улагања, потписан у Анкари, 30. јануара 2018. године, у оригиналу на српском, турском и енглеском језику.

**Члан 2.**

Текст Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске о узајамном подстицању и заштити улагања у оригиналу на српском језику гласи:

**СПОРАЗУМ**  
**ИЗМЕЂУ**  
**ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**  
**И**  
**ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ ТУРСКЕ**  
**О УЗАЈАМНОМ ПОДСТИЦАЊУ И ЗАШТИТИ УЛАГАЊА**

Влада Републике Србије и Влада Републике Турске (у даљем тексту: Стране уговорнице);

У жељи да промовишу већу економску сарадњу, нарочито у погледу улагања улагача државе једне Стране уговорнице на територији државе друге Стране уговорнице;

Преознајући да ће примена овог споразума стимулисати проток капитала, технологије и економски развој држава Страна уговорница;

Потврђујући да је правичан и једнак третман пожељан у циљу одржавања стабилног оквира за улагања и да ће допринети повећању ефективног коришћења економских ресурса и побољшања животног стандарда; и

Уверени да се ови циљеви могу постићи у складу са мерама заштите здравља, безбедности и заштите животне средине које имају општу примену, као и међународно призната права из радног односа;

Одлучивши да закључе Споразум о узајамном подстицању и заштити улагања;

Споразумеле су се о следећем:

**Дефиниције**

**Члан 1.**

У смислу овог споразума:

1. Израз „улагање” означава сваку врсту имовине, повезану са пословном активношћу, набављене ради успостављања трајних економских односа на територији државе Стране уговорнице, у складу са њеним законодавством, и има карактеристике улагања<sup>1</sup>, укључујући и карактеристике као што су ангажовање капитала или других ресурса, очекивање добити или профита, под претпоставком ризика, допринос економском развоју, проток капитала и технологија између страна или одређено трајање. Облици улагања могу обухватити:

а) покретну и непокретну имовину, као и друга стварна права као што су хипотека, јемство, залога и друга слична права дефинисана у складу са законодавством државе Стране уговорнице на чијој територији се налази;

---

<sup>1</sup> Имовина која нема карактеристике улагања не сматра се улагањем, без обзира на свој облик.

б) реинвестирану добит, новчана потраживања или било која друга права која имају финансијску вредност која се односи на улагање;

в) уделе, акције, као и друге врсте хартија од вредности са правом учешћа у привредном друштву;

г) права интелектуалне својине, посебно патент, индустријски дизајн, технички процеси, као и жигови, *goodwill* и *know how*;

д) интерес који произлази из обавезе улагања или другог извора у вези са економским активностима на територији државе Стране уговорнице, као што је:

(1) уговор који укључује постојање својине инвеститора на територији државе Стране уговорнице, укључујући уговор по систему „кључ у руке” или уговор о изградњи или концесији, или

(2) уговор по основу којег накнада суштински зависи од производње, прихода или профита привредног друштва;

Израз „улагање” не значи:

ђ) новчано потраживање које проистиче искључиво из:

(1) комерцијалног уговора за продају робе или услуга између улагача са територије државе једне Стране уговорнице и правног или физичког лица са територије државе друге Стране уговорнице;

(2) кредита додељених у вези са комерцијалним уговорима из подтачке  
1. ове тачке, или

2. Израз „улагач” означава:

а) физичко лице које има држављанство државе Стране уговорнице у складу са њеним законом;

б) правно лице основано или организовано у складу са важећим законом државе Стране уговорнице, и има седиште и претежну делатност на територији државе те Стране уговорнице, које улаже на територији државе друге Стране уговорнице.

3. Израз „територија” означава:

а) У односу на Републику Србију: територију над којом Република Србија врши суверена права и јурисдикцију у складу са својим националним законодавством и међународним правом.

б) У односу на Републику Турску: копно, унутрашње воде, територијално море и ваздушни простор изнад њих, као и приморске области над којим Република Турска врши суверена права или јурисдикцију у циљу истраживања, експлоатације и очување природних ресурса, у складу са међународним правом.

## Примена споразума

### Члан 2.

Овај споразум примењује се на улагања улагача државе једне Стране уговорнице извршена, пре или после ступања на снагу овог споразума, на територији државе друге Стране уговорнице, у складу са њеним законодавством, од дана ступања на снагу овог споразума. Овај споразум се неће примењивати на спорове или на потраживања која су настала у вези са улагањем, пре ступања на снагу овог споразума.

## Подстицање и заштита улагања

### Члан 3.

1. Свака Страна уговорница ће подстицати улагања улагача државе друге Стране уговорнице на њеној територији, у складу са својим важећим законодавством.
2. Улагања улагача државе сваке Стране уговорнице ће, на територији државе друге Стране уговорнице, уживати правичан и равноправан третман и пуну заштиту и безбедност у складу са принципима међународног права. Страна уговорница неће неразумним или дискриминаторним мерама ометати улагача државе друге Стране уговорнице у управљању, одржавању, коришћењу, функционисању, проширивању, уживању, продаји, ликвидацији или напуштању његовог улагања на својој територији.
3. Повреда правичног и једнаког третмана у смислу овог споразума значи:
  - а) ускраћивање права на заштиту у кривичном, парничном или управном поступку; или
  - б) битну повреду судског или управног поступка; или
  - в) испољавање самовоље у поступку; или
  - г) дискриминацију по основу пола, расе или верске припадности; или
  - д) принуду, претњу или узнемиравање улагача.
4. Ради веће прецизности, „пуна заштита и безбедност” односи се на обавезу Стране уговорнице да обезбеди физичку заштиту улагачу и његовом улагању.

## Третман улагања

### Члан 4.

1. Свака Страна уговорница ће признати улагања на територији своје државе у складу са својим законодавством и овим споразумом.
2. Свака Страна уговорница обезбедиће улагањима државе друге Стране уговорнице, у погледу управљања, одржавања, коришћења, функционисања, проширивања, уживања, продаје, ликвидације или напуштања, третман који је једнако повољан као третман који се додељује улагањима улагача сопствене државе или улагањима улагача трећих држава, зависно од тога који је повољнији.
3. Свака Страна уговорница ће, у оквиру свог националног законодавства, обезбедити посебну пажњу на пријаву за улазак и боравак држављана који желе да уђу на територију државе друге Стране уговорнице, у вези са улагањем и његовим одржавањем.
4. Одредбе овог члана неће се тумачити као обавеза Стране уговорнице да улагачима државе друге Стране уговорнице даје било какву предност у третману, преференцијале или привилегије које прва Страна уговорница даје улагачима из неке треће државе у оквиру:
  - а) било каквог споразума о чланству у економској унији, царинској унији, зони слободне трговине, монетарној унији или у сличном међународном споразуму којим се оснивају овакве уније или други облици регионалне сарадње, или
  - б) било каквог међународног споразума или аранжмана који се у целости или делимично односи на опорезивање.

5. Став 2. овог члана неће се примењивати на одредбе овог споразума којима је уређено решавање спорова између улагача и државе домаћина или другим међународним споразумом чији је потписник једна Страна уговорница.

6. Одредбе чл. 3. и 4. овог споразума не обавезује Страну уговорницу да призна исти третман улагачима државе друге Стране уговорнице у погледу стицања земљишта, некретнине и стварних права на њима.

## **Општи изузеци**

### **Члан 5.**

1. Овај споразум не спречава Страну уговорницу да усвоји, примењује или извршава недискриминарне мере:

а) прописане и примењене ради заштите здравља и живота људи и животиња или очувања биљака и заштите животне средине;

б) које се односе на очување живих или неживих ограничених природних ресурса;

в) одржавање сигурности, бонитета, интегритета или финансијске одговорности финансијских институција и обезбеђивање интегритета и стабилности финансијског система Стране уговорнице.

2. Овај споразум:

а) не обавезује Страну уговорницу да достави или дозволи приступ информацијама ако сматра да би њихово објављивање било супротно са њеним основним интересима безбедности;

б) не спречава Страну уговорницу да предузима радње које сматра потребним ради заштите основних интереса безбедности;

(1) у вези трговине оружјем, муницијом и ратном опремом, прометом и трансакцијама других роба, материјала, услуга и технологија који се предузимају, посредно или непосредно, ради снабдевања војне или друге безбедносне институције,

(2) у време рата или у другим ванредним ситуацијама у међународним односима, или

(3) у вези спровођења националне политике или међународних споразума у погледу неширења нуклеарног оружја или других нуклеарно експлозивних направа; или

в) не спречава Страну уговорницу од испуњења њених обавеза у складу са Повељом Уједињених нација ради очувања међународног мира и безбедности.

## **Експропријација и компензација**

### **Члан 6.**

1. Улагања неће бити експроприсана, национализована, посредно или непосредно подвргнута другим мерама са једнаким дејством (у даљем тексту: експропријација), осим када је законом или на основу закона државе Стране уговорнице утврђен јавни интерес, на недискриминаторној основи, уз адекватну накнаду која ће се извршити без одлагања и уз поштовање закона и општих принципа у погледу третмана који су садржани у члану 3. овог споразума.

2. Недискриминаторна правна мера коју је Страна уговорница прописала и применила да би се заштитили легитимни социјални циљеви, као што су здравље, безбедност и животна средина, не представља посредну експропријацију.

3. Накнада из става 1. овог члана ће одговарати тржишној вредности експроприсаног улагања каква је била непосредно пре експропријације или пре него што је експропријација постала опште позната чињеница, у зависности од тога шта је било пре, и обухватаће одговарајућу комерцијалну камату обрачунату до датума исплате. Накнада се исплаћује без одлагања у конвертибилној валути, у складу са чланом 8. став 2. овог споразума.

4. Оштећени улагач има право, у складу са прописима Стране уговорнице која врши експропријацију, на хитно решавање његовог предмета од стране судског или другог независног органа државе те Стране уговорнице, и на вредновање његовог улагања у складу са принципима наведеним у овом споразуму.

5. Ради веће прецизности, примери посредне мере која има ефекат једнак експропријацији, између осталог, обухвата и мере или низ мера Стране уговорнице којом се улагач лишава основних својстава имовине, укључујући право да користи, ужива и располаже својим улагањем без формалног преноса или трајне заплене.

6. Експропријација која произлази из мера или низа мера Стране уговорнице без формалног преноса права својине или трајне заплене (у даљем тексту: посредна експропријација) има једнако дејство као непосредна експропријација. Утврђивање да ли мера или низ мера Стране уговорнице представља посредну експропријацију, врши се од случаја до случаја, на чињеницама заснованој истрази, која поред осталих елемената обухвата и:

а) економски утицај тих мера, при чему сама чињеница да мера или низ мера има супротан ефекат на економску вредност улагања не значи да је посредна експропријација извршена,

б) обим у којој мере утичу на различита, разумна очекивања у односу на улагања која се подржавају, и

в) природу тих мера.

## **Накнада губитака**

### **Члан 7.**

1. Улагачу из државе једне Стране уговорнице чије улагање на територији државе друге Стране уговорнице претрпи штету услед рата, побуне, грађанског рата или другог оружаног сукоба, биће додељен, од стране друге Стране уговорнице, третман који је једнако повољан као третман који та Страна уговорница даје сопственим улагачима или улагачима било које треће државе, у погледу реституције, обештећења, накнаде или другог начина намираења.

2. Без обзира на одредбе става 1. овог члана, улагачима државе једне Стране уговорнице који, у било којој од ситуација наведених у том ставу, претрпе штету на територији државе друге Стране уговорнице, која је последица:

а) заплене имовине која им припада, од стране органа власти државе друге Стране уговорнице, или

б) уништавања њихове имовине од стране надлежних органа државе друге Стране уговорнице, које није последица оружаног сукоба и није било

неопходно услед настале ситуације обезбедиће се без одлагања правичан и одговарајући повраћај или накнада претрпљене штете. Износ накнаде утврђује се у складу са одредбама члана 6. става 3. овог споразума, од дана извршене заплене или уништења имовине до датума исплате. Накнада се исплаћује у слободној конвертибилној валути.

## Репатријација и трансфер

### Члан 8.

1. Свака Страна уговорница ће гарантовати улагачима државе друге Стране уговорнице слободан трансфер новчаних износа, који се односе на њихова покривена улагања, на и са територије њене државе, по измирењу фискалних обавеза улагача. Ови трансфери обухватају:

а) уложени капитал и додатна средстава за одржавање или повећање уложених средстава;

б) добит, дивиденде, камате, капиталну добит, накнаду за ауторска права и друге накнаде и износе који произлазе из тог улагања;

в) приходе;

г) приходе од укупне или делимичне продаје или ликвидације улагања;

д) износе накнада исплаћених на основу чл. 6. и 7. овог споразума;

ђ) накнаде и исплате камата које произлазе из кредита у вези са улагањем;

е) плате, зараде и остала примања запослених држављана државе једне Стране уговорнице које су остварене на територији државе друге Стране уговорнице, у складу са одобреним радним дозволама у вези са улагањем;

ж) плаћања проистеклих из решавања спорова.

2. Трансфери из става 1. овог члана вршиће се у конвертибилној валути у којој је капитал првобитно уложен или у било којој другој конвертибилној валути по званичном курсу на дан трансфера, осим ако није другачије договорено између улагача и Стране уговорнице.

3. Независно од ст. 1. и 2. овог члана, Страна уговорница може, на основу домаћег законодавства, у доброј вери и на праведан и недискриминаторан начин, спречити трансфер у вези са:

а) ликвидацијом, стечајем или заштитом права поверилаца;

б) издавањем, трговином или пословањем са хартијама од вредности;

в) кривичним или прекршајним казнама;

г) финансијским извештавањем или чувањем евиденција о трансферима, када је неопходно ради помоћи у спровођењу закона или помоћи финансијским институцијама, или

д) обезбеђењем извршења налога или пресуда у судском или управном поступку.

4. У посебним околностима, када плаћање или кретање капитала може проузроковати озбиљне платнобилансне потешкоће, Страна уговорница може привремено, на недискриминаторној основи и у доброј вери, забранити трансфер.

## **Пренос права**

### **Члан 9.**

1. Ако једна Страна уговорница има план јавних осигурања или гаранција ради заштите својих улагача од некомерцијалних ризика, а улагач је поднео захтев за наплату осигурања или гаранције, сваки пренос права по основу уговора о осигурању између улагача и осигуравача биће признат од стране друге Стране уговорнице.
2. Осигуравач има, по основу суброгације, право да остварује и реализује потраживања у истој мери као обештећени улагач, као и да преузима обавезе по основу улагања. Пренесена права или потраживања не могу бити већа од првобитних права и потраживања улагача.
3. Спорови између Стране уговорнице и осигуравача решаваће се у складу са одредбама члана 12. овог споразума.

## **Здравље, безбедност и мере заштите животне средине**

### **Члан 10.**

Стране уговорнице су сагласне да се узајамна улагања неће подстицати умањењем мера које се односе на здравље, безбедност или заштиту животне средине. Сходно томе, Страна уговорница се неће одрећи или на други начин одступити, или понудити одрицање или на други начин одступање од таквих мера да би подстакла оснивање, стицање, ширење или задржавање улагања на територији њене државе.

## **Друштвена одговорност**

### **Члан 11.**

Свака Страна уговорница ће подстицати привредна друштва, која послују на територији њене државе или су под њеном јурисдикцијом, да у оквиру свог пословања и унутрашње политике добровољно уграде међународно признате стандарде друштвено одговорног пословања које су Стране уговорнице одобриле или подржале, а који се односе на рад, животну средину, људска права, друштвене односе и борбу против корупције.

## **Решавање спорова између улагача и Стране домаћина**

### **Члан 12.**

1. Овај члан се примењује на спорове између једне Стране уговорнице и улагача државе друге Стране уговорнице поводом кршења обавеза по основу овог споразума, а који проузрокује губитак или штету за улагача или његово улагање.
2. Обавештење о покретању спора у вези улагања, са детаљним информацијама, доставља улагач, у писаној форми, Страни уговорници на територији чије државе је извршено улагање. Кад год је то могуће, настојаће се да се спор реши консултацијама и преговорима, у доброј вери.
3. Ако се спорови наведени у ставу 1. овог члана не могу решити преговорима у року од шест месеци од дана пријема обавештења из става 2. овог члана, спор може бити поднет, по избору улагача:
  - а) надлежном суду државе Стране уговорнице на чијој је територији извршено улагање; или



б) осим у случајевима предвиђеним у ставу 5. тач. а) и б) овог члана:

(1) Међународном центру за решавање инвестиционих спорова (ICSID) који је основан „Конвенцијом о решавању инвестиционих спорова између држава и држављана других држава”, или

(2) ad hoc арбитражном суду, основаном у складу са Арбитражним правилима Комисије Уједињених нација за трговинско право (UNCITRAL).

4. Избор улагача из става 3. овог члана је коначан.

5. Без обзира на одредбе става 3. овог члана;

а) спорови који проистичу директно из улагања за које постоји дозвола, уколико је дозвола потребна у складу са релевантним законодавством државе Стране уговорнице о страном капиталу, подлежу надлежности Међународног центра за решавање инвестиционих спорова (ICSID) или било којем другом механизму међународног решавања спорова, договореног између Страна уговорница;

б) спорови у вези са имовинским и стварним правима на непокретности која се налази на територији државе Стране уговорнице у искључивој су надлежности националних судова и не може се успоставити јурисдикција Међународног центра за решавање инвестиционих спорова (ICSID) или било којег другог механизма међународног решавања спорова.

6. Арбитражни суд ће донети своју одлуку у складу са одредбама овог споразума, законима и прописима државе Стране уговорнице која учествује у спору и на чијој територији је извршено улагање (укључујући и правила о сукобу закона) и релевантних принципа међународног права прихваћених од стране Страна уговорница.

7. Арбитражна одлука је коначна и обавезујућа за обе стране у спору. Свака Страна уговорнице ће обезбедити њено извршење у складу са својим законодавством.

### **Ускраћивање погодности**

#### **Члан 13.**

1. Свака Страна уговорница може ускратити предности које пружа овај споразум улагачу из члана 1. став 2. тачка б) државе друге Стране уговорнице и његовом улагању ако:

а) улагач државе која није Страна уговорница или државе којој се ускраћују погодности, поседује или контролише правно лице; и

б) улагач нема претежну пословну активност на територији државе Стране уговорнице по чијем закону је основано и организовано; или

в) Страна уговорница која ускраћује предности усвоји или примењује мере којима забрањује трансакције са таквим улагачем.

2. У мери у којој је то изводљиво, Страна уговорница ће пре почетка ускраћивања погодности из овог споразума, о томе обавестити другу Страну уговорницу.

## Решавања спорова између Страна

### Члан 14.

1. Стране уговорнице ће настојати да, у доброј вери и у духу добре сарадње, благовремено и праведно реше спор око тумачења или примене овог споразума. У том смислу, Стране уговорнице су сагласне да учествују у директним преговорима, како би се дошло до решења. Ако Стране уговорнице не могу да постигну споразум у року од шест месеци, спор се може поднети, на захтев било које Стране уговорнице, арбитражном суду састављеном од три члана.
2. Свака Страна уговорница, у року од два месеца од дана пријема захтева за покретање спора, из става 1. овог члана, именује по једног члана арбитражног суда. Именовани чланови суда изабраће трећег члана, држављанина треће државе.
3. Ако чланови суда не могу да постигну договор о избору трећег члана, у року од два месеца од дана њиховог именовања, трећи члан биће именован од стране Председника Међународног суда правде на захтев било које Стране уговорнице.
4. Ако је Председник Међународног суда правде држављанин државе било једне или друге Стране уговорнице, или ако је на други начин спречен да обави ову функцију, затражиће се од Потпредседника Међународног суда правде да обави потребна именовања. Ако је потпредседник Међународног суда правде држављанин државе било једне или друге Стране уговорнице, или ако је и он спречен да обави ову функцију, свака Страна уговорница може затражити да следећи по старешинству члан Међународног суда правде, који није држављанин државе било једне или друге Стране уговорнице, обави потребна именовања.
5. Арбитражни суд ће у року од три месеца од дана избора трећег члана договорити правила поступка, која су усклађена са одредбама овог споразума. У недостатку договора, арбитражни суд ће захтевати од Председника Међународног суда правде да одреди правила поступка, узимајући у обзир опште прихваћена правила међународног арбитражног поступка.
6. Ако није другачије договорено, сви поднесци и сва саслушања ће бити завршена у року од осам месеци од дана избора трећег члана, а арбитражни суд ће своју одлуку донети у року од два месеца од дана достављања последњег поднеска или датума окончања расправе. Арбитражни суд доноси, коначну и обавезујућу, одлуку већином гласова. Арбитражни суд доноси одлуку на основу овог споразума и у складу са важећим међународним правом између Страна уговорница.
7. Трошкове Председника и осталих чланова суда, као и преостале трошкове поступка подједнако ће сносити обе Стране уговорнице. Арбитражни суд може својом одлуком наложити да једна Страна уговорница сноси већи део трошкова.
8. Спор неће бити поднет на решавање међународном арбитражном суду, у складу са одредбама овог члана, ако је о истој ствари покренут пред другим међународним арбитражним судом, у складу са одредбама члана 12. овог споразума, чиме се не искључује право ангажовања Страна уговорница у директним преговорима ради решавања спора.

**Достава докумената****Члан 15.**

Обавештења и остала документа у споровима из чл. 12. и 14. овог споразума, достављају се за Републику Турску на следеће адресе:

Başbakanlık Hukuk Hizmetleri Başkanlığı  
(Председник Владе, Сектор за правне услуге)  
Başbakanlık Merkez Bina  
Vekâletler Caddesi B-Blok 06573  
Bakanlıklar/Ankara  
Türkiye

Обавештења и остала документа у споровима из чл. 12. и 14. овог споразума, достављају се за Републику Србију на следеће адресе:

Председник Владе  
Влада Републике Србије  
Немањина 11, 11000 Београд  
Република Србија

Државно јавно правобранилаштво  
Немањина 22-26, 11000 Београд  
Република Србија

**Ступање на снагу****Члан 16.**

1. Овај споразум ступа на снагу на дан пријема последњег обавештења којим Стране уговорнице обавештавају, дипломатским путем, једна другу о испуњењу унутрашњих правних услова за ступање на снагу овог споразума.
2. Након ступања на снагу овог споразума, Споразум између Савезне Владе Савезне Републике Југославије и Владе Републике Турске о узајамном подстицању и заштити улагања, потписан 2. марта 2001. године раскида се и замењује овим споразумом.
3. Овај споразум ће остати на снази за период од 10 година и аутоматски ће наставити да важи, осим ако се не раскине, у складу са ставом 5. овог члана.
4. Овај споразум може у било које време бити измењен, уз обострану сагласност Страна уговорница. Измене и допуне овог споразума ступају на снагу на начин који је предвиђен ставом 1. овог члана.
5. Свака Страна уговорница може раскинути овај споразум, уз претходно писмено обавештење друге Стране уговорнице о својој намери да раскине Споразум, најмање годину дана пре истека првобитног рока од 10 година или у било ком тренутку након тога.

6. У погледу улагања која су реализована пре датума престанка важења Споразума, одредбе овог споразума остају на снази у периоду од наредних пет година.

У ПОТВРДУ ЧЕГА су доле потписана лица, ваљано овлашћена од својих Влада, потписала овај споразум.

Потписано у Анкари, дана 30. јануара 2018. године, у два оригинала, сваки на српском, турском и енглеском језику при чему су сви текстови подједнако аутентични.

У случају разлика у тумачењу, примењиваће се текст на енглеском језику.

**ЗА ВЛАДУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

**Расим Љајић, с.р.  
Потпредседник Владе и  
министар трговине, туризма и  
телекомуникација**

**ЗА ВЛАДУ РЕПУБЛИКЕ ТУРСКЕ**

**Nihat ZEYBEKÇİ, с.р.  
Министар економије**

**Члан 3.**

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије - Међународни уговори”.